

**Επιμορφωτική Ημερίδα για τη Διδασκαλία των Ελληνικών (Φεβρουάριος - Απρίλιος 2016),
για Διευθυντές/Διευθύντριες (Δίκτυα Σχολείων ΕΔΕ):
Ενσωμάτωση Δεικτών στη Γλωσσική Διδασκαλία**

Ενότητα που αφορά στη διδασκαλία (βάσει του σχολικού γλωσσικού εγχειριδίου): «Νιώθω» (Β' τεύχος, σ. 75-84)

Τάξη: Β' Δημοτικό Σχολείο: Λακατάμειας Α'

Ημερομηνία: 10 Μαρτίου 2016

Δίκτυο Σχολείων ΕΔΕ: Πανίκου Λουκά

Για τον σχεδιασμό και την οργάνωση της διδασκαλίας συνεργάστηκαν οι: Άντρη Θεοδώρου (Εκπαιδευτικός), Χριστόδουλος Χριστοδούλου (Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για τα Ελληνικά)

Πλαίσιο Σχεδιασμού και Οργάνωσης Διδασκαλίας

Συνοπτική παρουσίαση ανάπτυξης της διδασκαλίας

Τι έχει προηγηθεί της διδασκαλίας:

Στα πλαίσια της ενότητας του σχολικού εγχειριδίου «Νιώθω» και συγκεκριμένα μελετώντας το κείμενο «Το παιδί με το ακορντεόν» προέκυψε συζήτηση για τη «Φιλία». Τα παιδιά επέδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το θέμα, συσχετίζοντας με αυτό προσωπικές τους εμπειρίες. Η αναφορά σε «βραβείο της φιλίας», στο τέλος του κειμένου, ανέδειξε τον προβληματισμό «Ποιο είδος φιλίας παίρνει το βραβείο;»

Ο Σέργιος με τη βοήθεια της Ελπίδας και του Άγγελου κέρδισε μια υποτροφία στη μουσική. Όμως το πιο σπουδαίο ήταν ότι όλοι μαζί κέρδισαν το βραβείο της φιλίας.

Μέσα από τη συζήτηση, καταγράφηκαν σχετικά ερωτήματα και προβληματισμοί όπως:

- Τι είναι φιλία;
- Πόσο σημαντικοί είναι οι φίλοι στη ζωή μας;
- Πώς συμπεριφέρονται οι φίλοι;
- Σε τι μας βοηθούν οι φίλοι;
- Είναι όλα στη φιλία μέλι-γάλα;
- Είναι όλοι μας οι φίλοι πραγματικοί;
- Πώς αντιμετωπίζω ένα φίλο με ιδιαίτερη ανάγκη;

Ακολούθησε ιδεοθύελλα, με βάση το ερώτημα «Τι είναι φιλία;» και τα παιδιά διατύπωσαν γραπτώς τις απόψεις τους σε καρτέλες, δημιουργώντας τον «Ήλιο της φιλίας» (πινακίδα της τάξης).

Παράλληλα, διαμορφώθηκε το «Δέντρο της Φιλίας» ως διάγραμμα της ενότητας, στο οποίο τοποθετούνται με τρόπο παραστατικό οι ποικίλες οπτικές και μηνύματα που προβάλλονται στα υπό επεξεργασία κείμενα, σε σχέση με τον κύριο

Επιμορφωτική Ημερίδα για τη Διδασκαλία των Ελληνικών (Φεβρουάριος - Απρίλιος 2016),
για Διευθυντές/Διευθύντριες (Δίκτυα Σχολείων ΕΔΕ): Ενσωμάτωση Δεικτών στη Γλωσσική Διδασκαλία

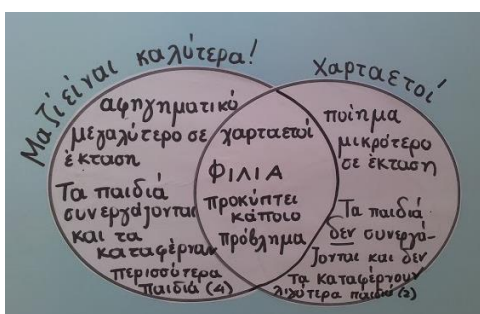
Ομάδα Εργασίας Ελληνικών (Δημοτική Εκπαίδευση)

προβληματισμό «Ποιο είδος φιλίας παίρνει το βραβείο;». Στις ρίζες του δέντρου τοποθετούνται τα στοιχεία που αποτελούν τις βάσεις (ρίζες) της πραγματικής φιλίας και στα φύλλα τα αποτελέσματα καρποί μιας τέτοιας φιλίας. Ζητούμενο είναι να «μεγαλώσουμε το δέντρο της φιλίας».

Επιπρόσθετα, τα παιδιά τοποθέτησαν την άποψή τους για το πόσο σημαντικοί είναι οι φίλοι στη ζωή τους σε ένα συνεχές (καθόλου - πολύ σημαντικοί). Ερεθίσματα για ανάδειξη ποικίλων πτυχών του θέματος και σχετική συζήτηση αποτέλεσαν γνωμικά, παροιμίες και πινάκες ζωγραφικής (που έφεραν και τα ίδια τα παιδιά).

Ακολούθως, έγινε επεξεργασία του κειμένου του ανθολογίου «Ο μικρός κάστορας και η ηχώ» (Ανθολόγιο Α', Β' Δημοτικού, σ.101), μέσα από το οποίο αναδείχθηκε η ανάγκη για φιλία στη ζωή μας. Στη συνέχεια, τα παιδιά έμαθαν το τραγούδι «Εγώ κι εσύ μαζί» και

σχολίασαν την οπτική που προβάλλει ο συνθέτης για τη φιλία. Μετά, συνεξετάστηκαν τα κείμενα «Μαζί είναι καλύτερα» (σχολικό εγχειρίδιο, Β' τεύχος, σ. 79-80) και «Χαρταετοί» (Ανθολόγιο Α', Β' Δημοτικού, σ.51) ως προς τα νοήματά τους και ως προς το κειμενικό είδος (αφηγηματικό, ποίημα) και τη λειτουργία τους. Καθόλη την πορεία διερεύνησης του ερωτήματος δινόταν η ευκαιρία στα παιδιά να συσχετίσουν τα νοήματα των κειμένων με τη ζωή τους και να διατυπώσουν προσωπικές απόψεις για το πώς συμπεριφέρονται οι φίλοι, αντλώντας από τις εμπειρίες τους.

Στο μάθημα που προηγήθηκε έγινε επεξεργασία του μύθου του Αισώπου «Σκύλος, Κόκορας και Αλεπού» που προβάλλει την αλληλοβοήθεια και τη συνεργασία, ως βασικά συστατικά μιας αληθινής φιλίας.

Κατανόηση Γραπτού Λόγου

Δείκτες Επιτυχίας	Δείκτες Επάρκειας
1. Τοποθετούν ένα κείμενο σε πλαίσιο (θεματικό, επικοινωνιακό, κοινωνιοπολιτισμικό)	
1.4. Αξιοποιούν στρατηγικές κατανόησης, για εντοπισμό βασικών και υποστηρικτικών πληροφοριών και εξαγωγή αρχικών συμπερασμάτων	1.4.1. Αιτιολογημένες προβλέψεις για το περιεχόμενο κειμένου, με βάση στοιχεία, όπως: εικόνα, τίτλος ή και άλλα γλωσσικά και μη γλωσσικά, κατά την ανάγνωση
1.3. Συνδέουν νοήματα κειμένων με συγκεκριμένο πλαίσιο	1.3.1. Σχέση κειμένου με το θέμα 'Φιλία' και τον προβληματισμό «Ποια φιλία παίρνει το βραβείο;»
2. Αναγνωρίζουν τον τρόπο που οργανώνεται και λειτουργεί ο λόγος σε επίπεδο κειμένου, πρότασης, λέξης	
2.4.2.1. Κατανοούν τη λειτουργία γλωσσικών στοιχείων στην εξέλιξη των γεγονότων και την παρουσίαση των χαρακτήρων σε αφηγήσεις	2.4.2.1. Ρήματα έκφρασης συναισθημάτων και σκέψεων, χρονικοί δείκτες
2.4.2.2. Κατανοούν τη συμβολή μη γλωσσικών στοιχείων στην εξέλιξη των γεγονότων και την παρουσίαση των χαρακτήρων σε αφηγήσεις	2.4.2.2. Εικόνες παραμυθιού
2.4.2.3. Αναγνωρίζουν συμβάσεις που αφορούν στη δομή αφηγήσεων	2.4.2.3. Μορφοποίηση και βασική παραγραφοποίηση κειμένων με χρονική αλληλουχία και διαμόρφωση επεισοδίων (πρόβλημα - κορύφωση - λύση)
3. Αξιολογούν και κρίνουν ένα κείμενο ως προς τη λειτουργία και το περιεχόμενό του	
3.2. Κρίνουν τον τρόπο που η προσέγγιση του ίδιου θέματος σε διαφορετικά κείμενα επηρεάζει τους ίδιους ως αναγνώστες	3.2.1. Ομοιότητες - διαφορές μεταξύ κειμένων ίδιου είδους (π.χ., παραμύθι - παραμύθι)

Επιμορφωτική Ημερίδα για τη Διδασκαλία των Ελληνικών (Φεβρουάριος - Απρίλιος 2016),
για Διευθυντές/Διευθύντριες (Δίκτυα Σχολείων ΕΔΕ): Ενσωμάτωση Δεικτών στη Γλωσσική Διδασκαλία

Παραγωγή Γραπτού Λόγου

Δείκτες Επιτυχίας	Δείκτες Επάρκειας
1. Τοποθετούν το παραγόμενο κείμενο σε πλαίσιο (θεματικό, επικοινωνιακό, κοινωνιοπολιτισμικό)	
1.1. Καθορίζουν συγκεκριμένη ανάγκη για επικοινωνία και δράση, που σχετίζονται με οικείες εμπειρίες	1.2.1.Κείμενο ως απάντηση σε προβληματισμό, παράθεση ιδεών (για παρουσίαση εναλλακτικής οπτικής στο θέμα «πραγματική φιλία»)
2. Οργανώνουν τον λόγο σε κείμενο	
2.3.2.1. Αξιοποιούν γλωσσικά στοιχεία, για να αφηγηθούν γεγονότα με χρονική αλληλουχία και παρουσίαση χαρακτήρων 2.3.2.2. Αξιοποιούν μη γλωσσικά στοιχεία, για να αφηγηθούν γεγονότα με χρονική αλληλουχία και παρουσίαση χαρακτήρων 2.3.2.3. Αξιοποιούν συμβάσεις που αφορούν στη δομή κειμένου, για να αφηγηθούν γεγονότα με χρονική αλληλουχία και παρουσίαση χαρακτήρων (ανάλογα με το είδος κειμένου)	2.3.2.1. Πρωτοπρόσωπα ή και τριτοπρόσωπα ρήματα δράσης και έκφρασης συναισθημάτων σκέψεων, χρονικοί δείκτες 2.3.2.2. Εικονογράφηση (χειρόγραφο ή ψηφιακή). 2.3.2.3. Μορφοποίηση και βασική παραγραφοποίηση κειμένων με χρονική αλληλουχία και διαμόρφωση επεισοδίων (πρόβλημα - κορύφωση - λύση)
3. Αξιολογούν το παραχθέν κείμενο ως προς τη λειτουργία και το περιεχόμενό του	
3.1. Αξιολογούν την αποτελεσματικότητα κειμένου, με βάση το θεματικό πλαίσιο και βασικές παραμέτρους του επικοινωνιακού πλαισίου	3.1.2. Επικοινωνιακή επάρκεια κειμένου: συνάφεια θέματος, σκοπού και αποδέκτη (π.χ., κατά πόσο η αφήγησή τους αποτέλεσε ερέθισμα για ουσιαστική συζήτηση με τα παιδιά της Α' τάξης)

Τι προγραμματίζεται να γίνει στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διδασκαλίας:

- **Σύνδεση με θέμα και προβληματισμό**

Προβάλλεται φιλμάκι σχετικό με το θέμα ως αφορμή για την επαναφορά του θέματος με το οποίο ασχολούνται στην ενότητα αυτή και τον σχετικό προβληματισμό «Ποια φιλία κερδίζει το βραβείο;».

The Power of Teamwork - Funny Animation.

<https://www.youtube.com/watch?v=sbFvx858aUc>

Με βάση το «Δέντρο της Φιλίας» (διάγραμμα της ενότητας), επιχειρούν μια σύντομη επισκόπηση των κειμένων που μελέτησαν και των σχετικών οπτικών που αναδύθηκαν μέσα από αυτά. Γίνεται συσχετισμός του φιλμ και του κειμένου που μελετήθηκε την προηγούμενη μέρα («Σκύλος, Κόκορας και Αλεπού») και προκύπτει η οπτική της συνεργασίας και αλληλοβοήθειας. Τίθεται ο προβληματισμός κατά πόσον αυτό ισχύει πάντοτε ή μήπως υπάρχει και άλλη οπτική για το θέμα. Τα παιδιά, μέσα από τις

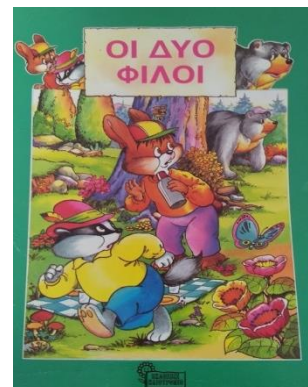
Επιμορφωτική Ημερίδα για τη Διδασκαλία των Ελληνικών (Φεβρουάριος - Απρίλιος 2016),
για Διευθυντές/Διευθύντριες (Δίκτυα Σχολείων ΕΔΕ): Ενσωμάτωση Δεικτών στη Γλωσσική Διδασκαλία

Ομάδα Εργασίας Ελληνικών (Δημοτική Εκπαίδευση)

προσωπικές τους εμπειρίες εκφράζουν τις απόψεις τους και προκύπτει ανάγκη για επιπλέον διερεύνηση του θέματος με την επεξεργασία ενός ακόμα κειμένου.

- **Προβλέψεις**

Παρουσιάζεται το εξώφυλλο και ο τίτλος του παραμυθιού «Οι δύο φίλοι» και τα παιδιά εντοπίζουν βασικά στοιχεία του κειμένου που δηλώνονται ρητά (ήρωες, συγγραφέας). Στη συνέχεια, καλούνται να κάνουν τεκμηριωμένες προβλέψεις, σε σχέση με το περιεχόμενο και τον τρόπο που το θέμα συνδέεται με τον προβληματισμό μας και το είδος του κειμένου. Το κάθε παιδί γράφει την πρόβλεψή και την αντίστοιχη αιτιολόγηση σε σημείωση (οι σημειώσεις θα αξιοποιηθούν για έλεγχο, κατά την πρώτη ανάγνωση του κειμένου). Σε ζευγάρια, τα παιδιά διασταυρώνουν τις προβλέψεις τους προφορικά και, ακολούθως, τις ανακοινώνουν στην ολομέλεια.

- **Ομαδική συναρμολόγηση κειμένου (ως πρόβλεψη):**

Στις ομάδες, δίνεται αριθμός εικόνων του κειμένου (χωρίς το ρηματικό κομμάτι). Αξιοποιώντας το οπτικό κομμάτι του κειμένου, τα παιδιά υποθέτουν την πλοκή του παραμυθιού και επιχειρούν να βάλουν τις εικόνες —σκηνές στη σωστή χρονολογική σειρά.

- **Μεγαλόφωνη ανάγνωση – Κεντρική ιδέα και επαλήθευση προβλέψεων**

Ακολουθεί μεγαλόφωνη ανάγνωση από την εκπαιδευτικό, με στόχο την επαλήθευση ή διάψευση των προβλέψεων. Τα παιδιά μελετούν το κείμενο για επιβεβαίωση - αναθεώρηση της αρχικής τους τοποθέτησης των σκηνών σε χρονική σειρά. Συζητείται η κεντρική ιδέα του κειμένου και η σχέση του με τον υπό διερεύνηση προβληματισμό («Κάποιοι 'φιλίες' φαίνονται αλλά δεν είναι πραγματικές», «Κάποιοι 'φίλοι' εγκαταλείπουν στις δύσκολες στιγμές» κ.λπ.). Επίσης, γίνεται αναφορά στο κειμενικό είδος (παραμύθι, αφήγηση) με συγκεκριμένες αναφορές σε χαρακτηριστικά του (ήρωες, πλοκή, εικονογράφηση, κ.λπ.).

- **Η γραμμή της αφήγησης**

Με τη συμβολή των ομάδων τοποθετούνται στην ολομέλεια, οι σκηνές στη γραμμή της αφήγησης. Καθώς χτίζεται η γραμμή της αφήγησης, αναπτύσσονται, παράλληλα, σχετικοί προβληματισμοί και πολυδιάστατα ερωτήματα (πληροφοριακά, επαγωγικά, κριτικά) σε σχέση με απλά ερωτήματα περιεχομένου (ήρωες, χώρος, χρόνος), τη διαδοχή των σκηνών σε αφηγηματικό κείμενο (π.χ., «Πότε αλλάζει μια σκηνή;»), τις δράσεις των ηρώων και εξέλιξη της πλοκής και τα νοήματα του κειμένου.

Επιμορφωτική Ημερίδα για τη Διδασκαλία των Ελληνικών (Φεβρουάριος - Απρίλιος 2016),
για Διευθυντές/Διευθύντριες (Δίκτυα Σχολείων ΕΔΕ): Ενσωμάτωση Δεικτών στη Γλωσσική Διδασκαλία

- **Συλλογική αναδιήγηση παραμυθιού**

Κάθε δυάδα, αναλαμβάνει μια σκηνή της αφήγησης και αξιοποιώντας και το ρηματικό μέρος γράφει μια πρόταση που αποδίδει το κεντρικό νόημά της. Οι προτάσεις τοποθετούνται στις αντίστοιχες σκηνές-εικόνες. Τα παιδιά, αναδιηγούνται προφορικά το παραμύθι, αξιοποιώντας, παράλληλα, χρονικούς δείκτες (που αναρτώνται σε περίοπτη θέση στην τάξη), οι οποίοι προσδίδουν ροή στον λόγο.

- **Βουνό αφήγησης (με βάση τον κεντρικό ήρωα)**

Τα παιδιά αποφασίζουν ποιος, κατά τη γνώμη τους, είναι ο κεντρικός ήρωας της ιστορίας και τεκμηριώνουν την άποψή τους. Η συζήτηση οδηγείται στα συναισθήματά του. Τα παιδιά επιλέγουν τη σκηνή που ο Κούνελος αλλά και εμείς μαζί του ως αναγνώστες βιώνουμε τη μεγαλύτερη αγωνία. Καλούνται να εντοπίσουν (σημειώνουν) τα γλωσσικά στοιχεία που στηρίζουν την επιλογή τους («κρατούσε την αναπνοή του»). Συζητείται το κυρίαρχο συναίσθημα στη σκηνή αυτή (φόβος). Τα παιδιά ενθαρρύνονται να εκφράσουν τον φόβο του ήρωα με εναλλακτικές διατυπώσεις.

Προβάλλονται στον διαδραστικό πίνακα διαφορετικά σχήματα βουνού της πλοκής της αφήγησης και τα παιδιά επιλέγουν ποιο θεωρούν το πιο κατάλληλο, αιτιολογώντας την επιλογή τους, με βάση το περιεχόμενο και την εξέλιξη της πλοκής του συγκεκριμένου κειμένου. Καλούμε τα παιδιά να τοποθετήσουν τη σκηνή έντονης αγωνίας-φόβου (κορύφωση) στο βουνό της αφήγησης, στην καταλληλότερη θέση με την ανάλογη αιτιολόγηση. Στη συνέχεια, τοποθετούνται οι υπόλοιπες σκηνές στο βουνό της αφήγησης της ιστορίας. Επισημαίνονται τα επεισόδια αρχή/τοποθέτηση, πρόβλημα, κορύφωση/κρίσιμο σημείο, λύση, κατάληξη/επίλογος/κλείσιμο. Γίνεται προφορική αιτιολόγηση των ορισμών αυτών (στα κομβικά επεισόδια), με σχετικές αναφορές στην πλοκή της ιστορίας (π.χ., «Τι παρουσιάζεται στην αρχή; Ποιο ήταν το πρόβλημα που παρουσιάστηκε; Με ποια πρόταση παρουσιάζεται το πρόβλημα στο κείμενο; Ποια ήταν η λύση; Ποια φράση δείχνει ότι λύθηκε το πρόβλημα;» κ.λπ.).

- **«Σκάλα» συναισθημάτων**

Τα παιδιά συζητούν για τα συναισθήματα του Κούνελου, όπως εξελίσσονται καθόλη τη διάρκεια του παραμυθιού και ακολουθεί συζήτηση για το πώς αυτά μεταβάλλονται («Νιώθει σε όλη την ιστορία φόβο; Στην αρχή;», κ.λπ.). Στα παιδιά δίνονται η απεικόνιση του βουνού με τοποθετημένες τις σκηνές και καρτέλες με συναισθήματα (χαρά, έκπληξη, αγωνία, φόβος, ανακούφιση, ηρεμία, θυμός, απογοήτευση) για να τις αντιστοιχίσουν στην κατάλληλη θέση-σκηνή. Οι επιλογές των παιδιών ανακοινώνονται και παρουσιάζονται στην ολομέλεια με σχετική τεκμηρίωση (αξιοποίηση στοιχείων πλοκής και γλωσσικών-μη γλωσσικών στοιχείων του κειμένου). Η προσοχή

Επιμορφωτική Ημερίδα για τη Διδασκαλία των Ελληνικών (Φεβρουάριος - Απρίλιος 2016),
για Διευθυντές/Διευθύντριες (Δίκτυα Σχολείων ΕΔΕ): Ενσωμάτωση Δεικτών στη Γλωσσική Διδασκαλία

Ομάδα Εργασίας Ελληνικών (Δημοτική Εκπαίδευση)

στρέφεται στην τελευταία σκηνή, όπου προβάλλεται η απογοήτευση και το αίσθημα εγκατάλειψης που νιώθει ο Κούνελος (οι μαθητές εντοπίζουν και ανακοινώνουν τα αντίστοιχα γλωσσικά και μη γλωσσικά τεκμήρια).

- **Ρήματα ουσιαστικά σκέψεων και συναισθημάτων**

Τα παιδιά καλούνται να διατυπώσουν τα συναισθήματα του ήρωα περιφραστικά, αξιοποιώντας τα αντίστοιχα ρήματα συναισθημάτων (π.χ., «Ο Κούνελος νιώθει φόβο, Ο Κούνελος φοβάται» κ.λπ.). Η εκπαιδευτικός σημειώνει τα ρήματα και τα παιδιά κάνουν τις παρατηρήσεις τους, σε σχέση με την κατάληξη των ρημάτων σε –αι.

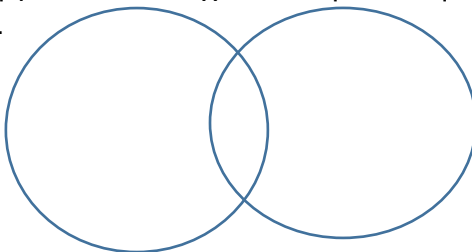
Ο ΚΟΥΝΕΛΟΣ ΝΙΩΘΕΙ...	Ο ΚΟΥΝΕΛΟΣ...	ΈΤΣΙ ΚΙ ΕΓΩ...
Χαρά	Χαίρεται	
Λύπη	Λυπάται	

- **Γλύπτης – Γλυπτό (επαγωγικές ερωτήσεις, συμπεράσματα και εμπάθυση στις δράσεις, σκέψεις, συναισθήματα των ηρώων)**

Η προσοχή στρέφεται στο ύφος του Κουνάβη στην τελευταία σκηνή του παραμυθιού. Παρακινούμε τα παιδιά να παρατηρήσουν την έκφρασή του και να υποθέσουν τι μπορεί να νιώθει ή να σκέφτεται. Διατυπώνονται και καταγράφονται τα σχετικά συναισθήματα του Κουνάβη στο διάγραμμα (βουνό) στην τελευταία σκηνή. Τα παιδιά στις δυάδες καλούνται να δημιουργήσουν ένα γλυπτό που να αποδίδει τα συναισθήματα του Κουνάβη (γλύπτης-γλυπτό). Η εκπαιδευτικός περιφέρεται στο χώρο ανάμεσα στα γλυπτά και με ένα άγγιγμά της «ζωντανεύει» τα γλυπτά και τα καλεί να μοιραστούν τις «κρυφές» σκέψεις και συναισθήματά τους. Στη συνέχεια, καλεί γλύπτες και ήρωα (γλυπτό) να εισηγηθούν πιθανές ενέργειες (δράσεις του Κουνάβη) που θα μπορούσαν να αλλάξουν την τροπή της ιστορίας με τρόπο που το γλυπτό να φτιαχτεί χαρούμενο.

- **Αντιπαραβολή κειμένων**

Με αφορμή τις εναλλακτικές αντιδράσεις που θα μπορούσε να είχε ο Κουνάβης στην ιστορία, ώστε να βοηθήσει τον φίλο του (κούνελο), ανακαλούμε τον ομόθεμο μύθο του Αισώπου «Κόκορας, σκύλος και αλεπού» και τις δράσεις του ήρωα τις ιστορίας αυτής (σκύλος) μπροστά σε ένα παρόμοιο πρόβλημα. Προκύπτει η χρησιμότητα σύγκρισης των δύο μύθων. Τα παιδιά καλούνται να εντοπίσουν μια ομοιότητα και μια διαφορά καταγράφοντάς τες στο βέννιο διάγραμμα (φύλλο εργασίας). Κατά την καταγραφή των αποτελεσμάτων της σύγκρισης, αναδύονται συζητήσεις, σε σχέση με το περιεχόμενο, δράσεις-σχέσεις ηρώων, κειμενικό είδος, γλωσσικά, μη γλωσσικά στοιχεία και την οπτική που προβάλλει το κάθε κείμενο στον υπό διερεύνηση προβληματισμό.

Επιμορφωτική Ημερίδα για τη Διδασκαλία των Ελληνικών (Φεβρουάριος - Απρίλιος 2016),
για Διευθυντές/Διευθύντριες (Δίκτυα Σχολείων ΕΔΕ): Ενσωμάτωση Δεικτών στη Γλωσσική Διδασκαλία

- **Δέντρο της Φιλίας (Σχέση κειμένου με προβληματισμό - οπτική συγγραφέα)**

Μέσα από την αντιπαραβολική εξέταση των κειμένων, εστιάζουμε στα μηνύματα που ο συγγραφέας θέλει να περάσει σε σχέση με το θέμα μας και πώς αυτά θα μπορούσαν να διατυπωθούν ώστε να προστεθούν στο Δέντρο της Φιλίας ως ρίζες (προϋποθέσεις) και καρποί (αποτελέσματα) μιας «φιλίας για βραβείο» (πινακίδα). Σε καρτέλα, το κάθε παιδί διατυπώνει γραπτώς το «ηθικό δίδαγμα»-συμπέρασμα-γενικό νόημα, με τον δικό του τρόπο. Τα παιδιά ανακοινώνουν την εργασία τους και επιλέγονται, μέσα από συζήτηση και προβληματισμό, οι καταλληλότερες διατυπώσεις για τοποθέτηση στο Δέντρο (π.χ., «αλληλοβοήθεια», « οι φίλοι δεν εγκαταλείπουν», «στα δύσκολα φαίνονται οι φίλοι» κ.λπ.).

- **Μετασχηματισμός κειμένου - Ανάγκη για πλαισιωμένο γραπτό λόγο**

Το βουνό «απογυμνώνεται» από την τελευταία σκηνή, προς τα πίσω μέχρι τη σκηνή του προβλήματος (εμφάνιση αρκούδας). Τα παιδιά καλούνται να μετασχηματίσουν την ιστορία, αλλάζοντας την πλοκή ώστε στη νέα εκδοχή οι ήρωες να δρουν ως πραγματικοί φίλοι. Σε κάθε παιδί δίνεται το εξώφυλλο του νέου παραμυθιού. Τα παιδιά γράφουν τον τίτλο του παραμυθιού τους.

Επισημαίνεται ότι το παραμύθι τους θα το παρουσιάσουν στα παιδιά της Α΄ τάξης και θα αποτελέσει ερέθισμα ώστε να συζητήσουν με τα παιδιά αυτά το θέμα «Φιλία».

Τι προγραμματίζεται να ακολουθήσει μετά τη διδασκαλία:

Με τη βοήθεια εργαλείων σχεδιασμού αφήγησης (π.χ., βουνό, καρέ της αφήγησης, kar2ouche), τα παιδιά σχεδιάζουν και αναπαριστούν τα κομβικά επεισόδια του παραμυθιού τους. Αξιοποιώντας τα στηρίγματα αυτά, κάνουν προφορικές περιληπτικές αφηγήσεις (προσυγγραφικά) της ιστορίας που σχεδίασαν και δέχονται, από τους/τις συμμαθητές/συμμαθήτριες τους, διευκρινιστικές ερωτήσεις που βοηθούν στον ανασχεδιασμό, αναθεώρηση και εμπάθυνση της ιστορίας τους (πλοκή και ήρωες). Στη συνέχεια, γράφουν και εικονογραφούν το παραμύθι τους.

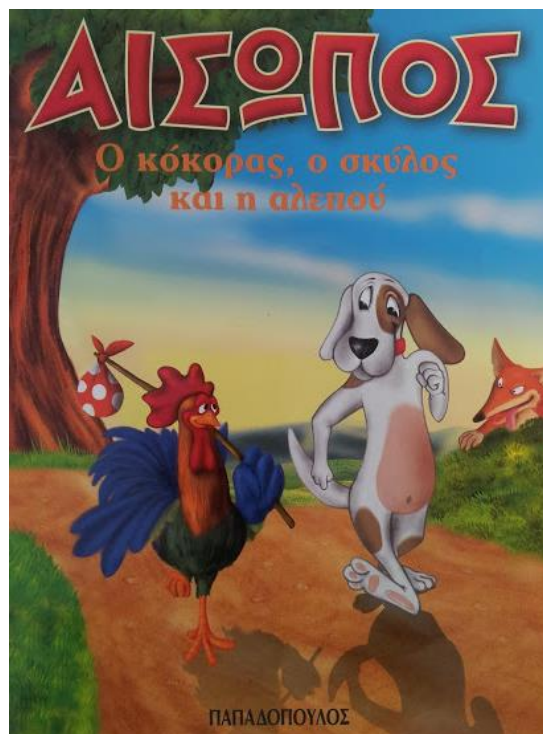
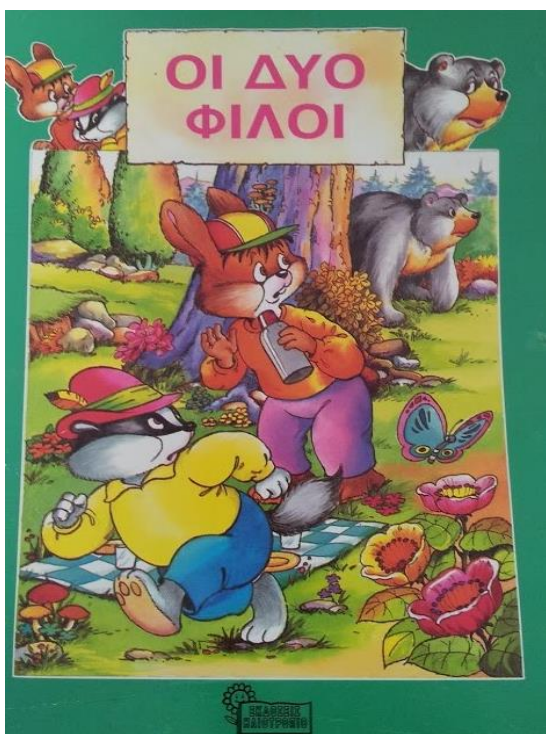
Κάποια παιδιά αφηγούνται το παραμύθι τους (σε ομάδες αφήγησης) σε παιδιά της Α΄ τάξης και συζητούν μαζί τους για το περιεχόμενο, τα νοήματα, τους ήρωες και το θέμα «Φιλία», γενικότερα. Τα παιδιά της Α΄ τάξης ενθαρρύνονται να συσχετίσουν το θέμα με εμπειρίες από την προσωπική τους ζωή.

Η διερεύνηση του θέματος θα επεκταθεί με τη συνεξέταση των κειμένων « Η αλφαβήτα χωρίς ρο» και το άρθρο «Ξύρισαν τα κεφάλια τους για να τον ξαναφέρουν στο σχολείο», για την ανάδειξη διαφορετικών οπτικών στην αντιμετώπιση ενός φίλου με πρόβλημα/δυσκολία.

Η ενασχόληση με το θέμα θα προσεγγιστεί διαθεματικά. Στο μάθημα της Μουσικής θα γράψουν τους δικούς τους στίχους για το τραγούδι της φιλίας. Στο μάθημα της Τέχνης θα φτιάξουν το χαρταετό της φιλίας και θα κάνουν σχέδια ή θα συγκεντρώσουν φωτογραφίες που αναπαριστούν την φιλία με διαφορετικούς τρόπους. Στο μάθημα των Ελληνικών θα δημιουργήσουν ακροστιχίδες, κρυπτόλεξο, σταυρόλεξο για το θέμα φιλία. Οι εργασίες των παιδιών (εικονογραφημένες αφηγήσεις, Ήλιος της φιλίας, Δέντρο της Φιλίας, τραγούδι, σχέδια και φωτογραφίες) θα εκτεθούν σε πινακίδα στην αυλή του σχολείου.

Διδακτικό Υλικό (π.χ., κείμενα, ασκήσεις από σχολικά εγχειρίδια και συμπληρωματικό ή και άλλο εναλλακτικό υλικό):

- Το παιδί με το ακορντεόν (σχολικό εγχειρίδιο, Β' τεύχος, σ. 76)
- «Ο μικρός κάστορας και η ηχώ» (Ανθολόγιο Α', Β' Δημοτικού, σ.101)
- «Εγώ κι εσύ μαζί», τραγούδι
- «Μαζί είναι καλύτερα» (σχολικό εγχειρίδιο, Β' τεύχος, σ. 79-80)
- «Χαρταετοί» (Ανθολόγιο Α', Β' Δημοτικού, σ.51)
- «Σκύλος, Κόκορας και Αλεπού», μύθος του Αισώπου
- The Power of team work, βίντεο (<https://www.youtube.com/watch?v=sbFvx858aUc>)
- «Οι δύο φίλοι», μύθος του Αισώπου (διασκευή)
- « Η αλφαβήτα χωρίς ρο» (Ανθολόγιο Α', Β' Δημοτικού, σ.48)
- «Ξύρισαν τα κεφάλια τους για να τον ξαναφέρουν στο σχολείο», άρθρο στο διαδίκτυο (<http://provocateur.gr/manners/4477/ksyrisan-ta-kefalia-toys-gia-na-ton-ksanaferoyn-sto-sxoleio-synenteyksh>)

Επιμορφωτική Ημερίδα για τη Διδασκαλία των Ελληνικών (Φεβρουάριος - Απρίλιος 2016),
για Διευθυντές/Διευθύντριες (Δίκτυα Σχολείων ΕΔΕ): Ενσωμάτωση Δεικτών στη Γλωσσική Διδασκαλία

Ομάδα Εργασίας Ελληνικών (Δημοτική Εκπαίδευση)